GAZETA LWOWSKA.

We Srodę **Nro. 79.** 9. Lipca 1823.

Wiadomości kraiowe.

Uwiadomienia C. K. Rządu kraiowego.

Podług zawiadomienia od wysokiéy Kancelaryi nadworney pod dniem 2. Czerwca 1823 do liczby 16527 nadeszłego, doniósł fabrykant klawikordu i instrumentów Józef Boehm, który naywyższą uchwałą z dnia 6. Kwietnia r. b. na wynalazek stroienia klawikordu o cały głos wyżey albo niżey przez samo przesunienie klawiatury, pięćletny przywiley otrzymał, że powyższe mylne podanie co do istoty wynalazku od omyłki w ułożeniu prośby o przywiléy pochodzi, i że opisanie wynalazku przezeń zapieczętowane podane, tak opiewa: wynalazek stroienia klawikordu przez samo przesunienie klawiiatury o pół tonu czyli głosu wyżey lub niżey.

— Z Wiednia d. 30. Czerwca. —

N. Pan mianować raczył byłego sprawniącego interesa przy K. Hiszpańskim Dworze Łazarza Ferdynanda Hrabi Brunettego Swoim nadzwyczaynym Posłem przy Królu Jmci katolickim. Tenże aż do uwolnienia Króla uwierzytelniony będzie w tymże samym charakterze przy Rejencyi w Madrycie.

Kurs Wiedeński z dnia 30go Czerwca: Obligacyie długu Stanu 5 procentowe w M. K. 80 7/8. — Obligacyie na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1820 za 100 ZR. M. K. ——— — Obligacyie na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1821 za 100 ZR. M. K. 100 1/8. — Certyfikaty na pożycz. z r. 1821 za 100 M K.——— Kurs na Augsburg za 100 Kur. — Br. Uso. — Moneta konwencyyna za 100, 249 7/8. — Akcyie bankowe, iedna po 931 1/2 ZR. M. K.

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Podług gazety: Goniec Charlestownski, następuiący iest akt złożenia korony Augustyna Iturbidego przełożony i czytany na iego rozkaz w Zgromadzeniu kongressowém:

»1.) Ponieważ Kongres uznał dobremi okoliczności wydarzone w Cata-Mata, przeto powody te nieistnieią iuż więcéy, które mnie zmuszały w okolicach Stolicy zbierać siły zbroyne, a że moim iedynym zamiarem było Ciało to utrzymać i bronić, maią więc ustać rozterki z powodu moiego wzniecone.«

»2.) Sprzeciwiałem się mocno przyięciu korony i tylko w zamiarze stania się kraiowi pożytecznym uległem powszechnemu życzeniu. Lecz przekonawszy się w tey chwili, że dłuższe zatrzymywanie teyże, służyłoby za usprawiedliwienie, albo za pretext wewnętrzney woyny, postanowiłem złożyć ią na zawsze. Nie mogłem wprzódy tego postanowienia wykonać, bo nie było żadnego Zgromadzenia kongressowego, któreby lud zastąpić mogło, a inaczéy działać iak ia działałem, byłoby dawnym zwyczaiom szkodliwie dla kraiu. Teraz gdy to kongressowe zgromadzenie istnieie, nie waham się dłużéy cświadczyć złożenia korony.«

»3.) Przytomność moia w tym kraiu byłaby odtąd powodem niepokoiów, a mnie zawsze przepisywanoby plan, o którym nigdybym niemyślał. Ażeby więc uniknąć podeyrzenia opuszczę kray i do zupełnie obcey udam się krainy.«

»4.) Dziesięć albo czternaście dni będą dostatecznemi do uporządkowania moich domowych interesów i do poczynienia potrzebnych rozporządzeń tyczących się moiego i moiéy rodziny odiazdu.«

»5.) Upraszam iedynie Kongressu, ażeby z publicznego skarbu wypłacił długi moie, których zapłaty domagaią się niektórzy prywatni ludzie, moi przyiaciele. Nie są one zbyt wielkie; i chociaż kongres upoważnił mnie do wyznaczenia funduszów, z których dowolny użytek mnie miał być zostawiony, wszelako niemogłem tych publicznych funduszów użyć dopoty na moie osobiste potrzeby, dopóki utrzymanie woyska i urzędników nie było zabezpieczone.«

W statystycznym wykazie handlu Stanów Zjednoczonych z roku, który kończył się d. 30. Września 1822, przywieziono z południowey Ameryki na Amerykanskich okrętach za 20 mill. 526149 doll. towarów a na obcych okrętach za 26839 dollarów. Z Hiszpanskich portów w Europie przywieziono tylko za 826191 doll,

z Hayty (St. Domingo) za dwa mill. 341817 doll., a za 1 mill. 746107 doll. wysłały Zjednoczone Stany towarów do tey wyspy.

Portugaliia i Brazyliia.

Dziennik rozpraw zawiéra co następnie z Lizbony z d. 31. Maia: »Z posiedzenia odbytego d. 27. Maia, które skonczyło się na oświadczeniu, że Ministrowie utracili zaufanie narodu, umieścił Dziennik Lizboński mowy różnych Deputowanych. Nie zawieraią one żadnych wyraźnych i stanowczych podań, lecz mowcy obwiniali iedynie Ministrów, że ich niezdolnosć stała się przyczyną powstania.«

Dnia 29go mianowane Ministeryium składało się z następuiących osób: Ministrem Spraw Wewnętrznych został D. Faria de Carvalho; Ministrem Sprawiedliwości D. Antonio Guerreiro; Ministrem Woyny D. Neves Costa; Ministrem Marynarki, Manoel Joao. Locio; a Ministrem Spraw Zewnętrznych Józef Braancamp de Sobral.

Minister Sprawiedliwości doniósł na posiedzeniu z d. 30., że Ministrem Woyny mianowany obywatel opuściwszy radę odbywaiącą się w obecności Króla, uszedł do rokoszanów. Król upraszał Stanów, ażeby z grona swoiego uwolniły trzech następuiących Deputowanych, z których Pinto Fonseca Rangel zostać miał Ministrem Woyny, Marciano Azeveda Ministrem Spraw Wewnętrznych a Franciszek Oliveira Ministrem Spraw Zagranicznych. Wniosek ten przyięto.

Dziennik Lizboński z d. 31. powiada: Rokoszanie zgromadzili się w Sacavem, w bliskości stolicy. Jest rzeczą podobną do prawdy (robi ten Dziennik uwagę) że d. 1. Czerwca wkroczą do Lizbony.

Gazety Paryzkie zawieraią następuiące wiadomości z Portugalii: »Infant Don Miguel założył d. 20. Maia swoię główną kwaterę w Santarem, gdzie połączyło się z nim wiele pułków liniowych i milicyi. Z tych niektóre przybyły z Lizbony. Wielu Jenerałów i znakomitych osób udało się także do niego, a między innemi Xiążę Cadaval i Jenerał Pamplona. Ostatniego mianował Xiążę Sekretarzem Stanu. Rozchodzi się pogłoska, że pułk Nro. 17, któremu Sepulveda i Stany poruczyły straż Króla w stolicy, odprowadziły Monarchę do Santarem. Pułk 18 stoiący załogą w Cascaes zabrał Infantów z zamku Queluz a Królowę z Ramallao, i zaprowadził do główney kwatery do Santarem, gdzie iuż była zgromadzona cała Królewska rodzina.«

Hiszpaniia.

Monitor z dnia 17go Czerwca umieścił następuiące doniesienie Hrabiego Bordesoulta, dowódcy wyprawczego woyska w Andaluzyi do Xiążęcia Angoulême:

»JO. Xiążę! Miałem iuż honor donieść Waszey Królewic. Mości, że wszystkie doniesienia potwierdzały mi, iż Jenerał Placencia, który po Jenerale Sebaleco obiął dowództwo nad tak zwaną konstytucyyną dywizyią Manchi, a który d. 6. Czerwca wieczorem cofnął się o godzinie 11. z Manzanares ku Santa Cruz, usadowiwszy się tam, był tyle nieprzezorny, że z mieysca tego udał się z iednym batalionem i w 300 koni ku Almagro, dla uderzenia na woysko royialistyczne, dowodzone przez Manuela Adama zwanego Locho. Ten ostatni potwierdził mi to wszystko i doniósł, że uderzono na niego z siłą przemagaiącą i prosił mnie oraz, ażebym mu dał pomoc. Miasto uczynienia zadosyć iego żądaniu sam wyruszyłem d. 8. t. m. o północy i udałem się do Santa Cruz, dokąd po odebranym rozkazie miał także przybydź Xiążę Dino ze swoią przednią strażą o téyże samey godzinie. Jenerał ten opasał w samey istocie miasto Santa Cruz o 4. godz. z rana, atoli woysko konstytucyyne, które o tym obrocie musiało zapewne powziąć wiadomość odeszło o północy. Na opuszczoném mieyscu zastał tylko iednego Kapitana i 8 ieźdców pułku Almanza. Oficer ten powiedział mi, że zatrudniał się wyszukaniem kwater dla kolumny Jenerała Placencyi, którą odstraszyłem moim obrotem.«

»Xiążę Dino doniósł mi potém, że wydał rozkazy do przyięcia Jenerała Placencyi i do przeszkodzenia iego pochodowi, lecz dodawszy, że kilku ieźdców uciekło ku Elmoral, nie wątpił, że Placencyia udał się ku Eloiso. Rozkazałem wszelako Xiążęcin Dino, ażeby wyruszył przeciw kolumnie idącéy drogą ku Andaluzyi i ażeby ią zniósł do szczętu. W równym czasie kazałem wyruszyć i postępować ku Eluiso brygadzie dragonów dowodzonych przez Marszałka polnego Xiążęcia Carignan.«

»Xiążę Dino doścignął w samey istocie za Visillo postępuiącą przed nim kolumnę. Zobaczywszy iego przednią straż chciał batalion Ameryka z 700 do 800 ludzi złożony, rozwinąć się wśród ognia swoich pikiet, stoiących w skałach niedostępnych iazdzie. Xiążę Dino czuiąc to dobrze, iak ważną było rzeczą

dla niego nie dać nieprzyiacielowi czasu do ustawienia swoiego woyska w tak korzystném położeniu, rozkazał Pułkownikowi Hrabiemu d' Argoult obeyść go po lewéy stronie i mocny przypuścić atak na skrzydła, gdy tymczasem dwa inne szwadrony strzelców miały na iego przód uderzyć. Te rozmaite ataki tak zgodnie i z taką mocą wykonane były, że artyleryia stawaiąca iuż bateryiami, nie miała dosyć czasu do strzelania, a mimo ognia karabinowego pikiet piechota nie mogła ukształcić się w czworobok iak to uczynić zamyślała. Wszystko odebraliśmy w iednéy chwili: Chorągiew, którą u nóg WKrólewicowsk. Mości kazałam złożyć Panu de Charchelay, moiemu Adjutantowi; z piechoty więcéy, iak sześćset niewolnika, pięćdziesiąt konnych, 18 Oficerów, 2 działa ośmfuntowe, 3 wozy z prochem, tabory i kassę z 17 tysiącami franków, iako skutek téy piękney potyczki straży przedniéy, w którey całe woysko okazywało gorliwość. (Następuią imiona Oficerów i żołnierzy osobliwie się wyszczególniaiących). Mam ukontentowanie donieść Xiążęciu Jegomości, że owo woysko z 1400 do 1500 ludzi złożone, nazywane tak pysznie »dywizyią Mancbi« nie istnieie więcéy. Jedynie 150 do 200 konnych, utraciwszy ze 30 ieńców i gdy im zabito 2 Oficerów i kilku ludzi uciekło iak nayśpieszniéy do Karoliny, gdzie zostawili 5 ranionych. Wieść o swoiéy klęsce zaniesą do Sewilli, dokąd iak naydaléy dnia 22go przybędę. Mam także ukontentowanie, donieść WKrólewic. Mości, żeśmy ani iednego nie stracili. Jedynie raniono nam lekko kilku ludzi i kilka koni, na których mieysce pobiorę konie zabrane Konstytucyionistom.«

»Posłałem wszystkich ieńców przez Ocanę z rozkazem oddania tychże Jenerałowi Cisneros, dowódcy prowincyi Toledo w Mancha. Prowadzić ich będzie Hiszpański Podpułkownik Cordowa pod zasłoną iednéy kompanii byłych Hiszpańskich podoficerów i żołnierzy, których urządziłem i którym kazałem poprzysiądz, że wiernie służyć będą swoiemu Królowi i t. d.«

»Santa Cruz dnia 9. Czerwca 1823.«

(*podp.*) »Bordesoult.«

Monitor donosi, że Hrabia Abisbal przybył do Bajony. Jenerał ten winien ocalenie swoie iednemu Francuzkiemu pułkowi, który na wiadomość o iego uwięzieniu przybył z Villa Real właśnie téy chwili, gdy miał bydź rozstrzelany.

Corregidor Madrytu kazał publicznie poprzybiiać, że wszystkich tych surowo ukarze, którzyby się dopuścili naymnieyszego nieporządku. Powtórnie nakazano tym wszystkim, którzy do dawnéy milicyi należeli, ażeby złożyli broń, mundury i wszelkie porządki woyskowe, a to dla odięcia wszelkiego pozoru zniechęceniom i zemście. — Ballesteros rozpisał w prowincyi Walencyi kontrybucyią 8 mill. realów.

Monitor z d. 18. Czerwca zawiéra następuiące telegraficzne doniesienie z Madrytu z d. 14. Czerwca:

Jenerał Major do JW. Ministra Woyny.

»Jenerał Bourmont był d. 11go w Truxillo a d. 13. miał przybyć do Merydy. Brygadyier Meryno uderzył d. 10go pod Moraleja na oddział nieprzyiacielski Empecinado maiący w sobie 600 ludzi, poraził go zupełnie i zabił mu około 100 ludzi.«

Taż sama gazeta umieściła daley następuiące z Perpignan d. 13. Czerwca datowane doniesienie dowódcy dywizyi wschodnieh Pireneów posłane Ministrowi Woyny:

»JWPanie! miałem honor donieść moim wczorayszym listem, że nieprzyiaciel przez Col de la Manera zrobił kierunek ku naszym granicom, doniosłem JWPanu i to, co przedsiewziołem, by mu przeszkodzió w tych obrotach. Następuiące przygody zdarzyły się po moiem ostatniem doniesieniu w kierunku Pratz di Mollo:

»Dnia 12go Czerwca o 1 godzinie po południu doniosł mi Królewski dowodca tego mieysca, że nieprzyiaciel zaiął w południe Rocquebrunę z 2000 ludzi i 60 koni, i że dowiedział się przez prowadzących muły przybyłych d. 12go do Campredonu z paszportami, że Baron d'Eroles nie był ieszcze w Campredonie, iak się domyślano. Po tém doniesieniu odebraném o 11 godzinie wieczorem pisałem natychmiast do Jenerała Wice - Hrabi d'Arnaulta znayduiącego się wtedy w Cerecie, ażeby téy saméy chwili wyruszył, ażeby się udał do Pratz di Mollo i zawiadomił się o położeniu rzeczy oraz działał podług okoliczności. Miał mi donieść, co przedsieweźmie, ażebym go mógł wspierać. Zaleciłem mu także, ażeby Arles nie zostawiał bez zasłony, mieysca znayduiącego się przy wstępie do doliny Saint Laurent de Cerdans. Napisałem Jenerałowi d'Arnault, ażeby tam rozstawił celem uważania kompanią grenadyierów 60 liniiowego pułku i kompanią konnéy artyleryi czwartego pułku, a z ostatkami kazałam mu spiesznie wyruszyć do Pratz di Mollo. Wszystkie te obroty wypełniono należycie.«

»Tymczasem kolumna Hiszpańska pod do-

wódctwem samego Miny; udała się drogą ku Campredonowi, lecz o trzy ćwierci mili od tego miasta zaczęła się cofać i poszła do Presty.«

»Listem odebranym dnia wczorayszego donosi mi Jenerał Baron Damas, że Baron d'Eroles oświadczył mu, iż będąc tego mniemania, iakoby Mina miał udać się ku Cardonie, pośpieszy za nim w tym kierunku. Inne znowu doniesienie zawiadomiło mnie, że Jenerał Baron Damas pisał do mnie w liście z Peralady z d. 13. o 2. godzin. z rana, że zaiął powtórnie wszystkie stanowiska koło Figueras, ażeby nie chybił celu wyprawy.«

»Jenerał Porucznik dowódca dywizyi Wschodnich Pireneów:
(*podp.*) »Rottembourg.«

Marszałek Moncey w liście do Ministra Woyny pisanym z Vichu d. 12. Czerwca w południn donosi, że podług ostatnich wiadomości Mina cofnął się ku Lheronie. Baron d'Eroles znaydował się z woyskiem swoiem w Tortella i Montagub.

Gazeta Madrycka z d. 11. Czerwca umieściła doniesienie Ministra Skarbu Erro, treści następuiącey:

»Rząd rewolucyyny zmnieyszył dziesięciny o połowę; atoli w równym czasie, obarczył Naród nowemi, daleko uciążliwszemi podatkami, a iednak niedoboru zastąpić nie może. Rejencyia nie mogła zapoznać, że wyrok Stanów z d. 29. Czerwca 1821 zmnieszaiący dziesięciny o połowę, nie ma żadnego rzeczywistego pożytku dla Narodu; rozporządziła przeto, aby dziesięciny podług tey samey stopy opłacane były, iak przed d. 7. Maia 1820.«

»Bulla Papiezka z d. 16. Kwietnia 1817 upoważniła Króla, ze wszystkich dochodów duchownych pobierać rocznego *Subsidium* 30 miliionów realów przez lat sześć. Czas ten upłynął. Przez wzgląd na prześladowania, których doznaie Duchowieństwo z powodu przychylności swoiey do sprawy Królewskiey, Rejencia postanowiła prosić Jego Świętobliwości o pozwolenie, aby Duchowieństwo tylko dziesięć miliionów realów tytułem *subsidium* udzielało.«

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Dnia 2. Czerwca było wielkie zgromadzenie Angielskich Katolików, któremu Xiążę Norfolk przewodniczył. Na wniosek P. Petre, którego P. Lougham wspierał, uradzono iednomyślnie, ażeby zrobić Związek wspólny, do którego każdy Katolik po gwinei corocznie składać ma. Każdego roku mianowany zostanie wydział z 50 członków złożony, który będzie popierał w Parlamencie sprawę Angielskich Katolików.

Francyia.

Hrabia Bethisy, Gubernator Tuilleriów, umarł w Paryżu d. 14. Czerwca.

Cesarsko - Rossyyski Poseł przy Królu Hiszpańskim, Hrabia Bulgari, odiechał d. 14. Czerwca z Paryża do Madrytu.

Szwaycaryia.

Rząd rzeczywistego miasta głównego i Rzeczypospolitey Bernu obwieścił następuiący urzędowy artykuł:

»Z niemałym uporem, a tu i owdzie pod pozorem autentyczności, usiłuią niektóre obce gazety rozsiewać od nieiakiego czasu rozmaite wieści o pewney odmianie, którą z zagranicy zrządzić zamyślaią w politycznem położeniu Szwaycaryi. Żaden bezstronny dostrzegacz niezapozna źródła, z którego te niecne wieści wypływaią i owszem przekona się, że to są tylko skutki niechęci i daremnych zabiegów umysłów niechętnych i niespokoynych. Lecz ażeby także i przyiaciel Oyczyzny mniey obeznany z politycznemi stosunkami teraźnieyszego czasu nie został nabawiony niespokoynością usłyszawszy podobne wieści, będzie to na swoiem mieyscu, ieżeli ku wiadomości wszystkich mieszkańców miast i wiosek ogłosimy to urzędowe oświadczenie: że wszystkie od nieiakiego czasu rozsiewane wieści, iakoby niepodległość naszey Szwaycarskiéy Oyczyzny zagrożoną była, zupełnie są bez zasady i że dotąd nic bynaymniey nie stało się takiego, coby w tym względzie, albo z powodu zmyśloney wiadomości o zbliżaniu się obcych woysk mogło być pobudką udowodnionych obaw i owszem, przeciwnie mniemamy, że dostoyne Mocarstwa dłużey Szwaycaryią sprzyiaiącemi względy zaszczycać będą. Niepodległość nasza zapewnioną została uroczyście formalnemi traktatami, będziemy umieli szanować ten drogi kleynot podług prawdziwey iego wartości, a każdy członek Oyczyzny, iakoteż i wszyscy razem spokoynem i stałem postępowaniem zyskaią szacunek obcych kraiow, a wierne przywiązanie swoich ziomków: i nie dadzą się obłąkać ani ponuremi zabiegami ani podszeptami nieprzychylnych.«

(Do tego Numeru Gazety dołączony iest XLI. Numer Rozmaitości.)

Redakcyia, J. Bensy; Druk, J. Pillera.